

Moja prva šolska doba.

Pripoveduje Anton Antonov.

3. Prvi dan v šoli.

T pondeljek sedemnajstega septembra je bilo, ko sem prvi dan preživel v šoli.

Da se mi je vsled tega razburjalo srce že celo nedeljo, mi ni treba posebe poudarjati.

Pač pa je bil za mamico zelo važen in prijetnoiznenadljiv pojav to, da me še nikoli prej ni tako lahko prebudila iz sladkega spanja, kakor tisto pondeljtkovo jutro.

Samo mamine besede: »Hej, Tonček, v šolo bo treba; vstani!« — in neka nevidna moč — kakor se mi je zdelo takrat — me je kar dvignila iz tople posteljice.

Urno sem prosil Minko, da me je umila ter mi poravnala lase. In hitro sem se dal obleči Francku v novo oblekco. Potem pa je sedla mama poleg mene ter mi pomagala pri jutranji molitvi, ki ni bila sicer dolga, toda kolikor toliko pobožna in iskrena.

In vseč sem bil ta dan svoji mami. To vem prav dobro. Saj sem čutil to iz njenih oči, ki so tako ljubko in toplo zrle name! In velika zadovoljnost se je brala na mamičnem obrazu, kar otrok prvi zasluži in začuti.

In zakaj bi pa tudi mamica ne bila zadovoljna ta dan z menoj?!

Drugičrat sem še pozno v jutro srajčaril po hiši in sitnaril okoli mamice v kuhinji.

Takoj, ko sem se prebudil, sem nakremžil svoj debeluharski obraz in prva moja beseda je bila: »Mamica, lačen!« In če ni mamica stala pri tisti priči s kosom ob mojem vzglavju, sem ji že zagodel zastonj pesem po svoji lastni melodiji in domišljiji.

Ko sem se srečno izkobacal iz posteljice, sem hitel kar v sami srajci k mami v kuhinjo ter jo nadlegoval zdaj s to, zdaj zopet z ono prošnjo ali zahtevo. Navadno sem sitnaril s prošnjami za take reči, ki jih mamica sploh ni imela.

In če se me je hotela odkrižati in iznebiti, me je morala potolažiti s kako stvarjo.

Kadar je bila prav dobre volje, mi je dala sladkorja. Kadar pa ni mogla takoj zakuriti, mi je dala pa piti mleka. Če je bila pa zelo slabe volje, ali pa če ji je škipele mleko, me je pa občutno in pravično nabila.

In melodije mojih pesmi so se zlivale v kričav in zelo solzav jok.

Saj veste, taki junaki-srajčniki so zjutraj, prebudivši se iz sladkega sna, zelo, zelo sitni!

Ali tisto jutro vsega tega ni bilo.

»Mamica, zamudili bomo!« sem rekel kar svojevoljno tudi v imenu Pepčka in Slavke.

»Saj je še-le sedem odzvonilo!« me je potolažila mamica pa postavila skledo nadebelo zabeljenih koruznih žgancev na mizo.

Po zajtrku smo si oprtili vsak svojo torbo ter se pridružili veliki gruči šolske mladine, ki je čakala pred našo hišo na nas.

Mirno in z nekim ponosom smo korakali veliki in majhni, deklice in dečki, vse zmešano, v živahnem, a vendar ne preveč razposajenem pogovoru, kakor se to spodobi šolarjem.

Poudariti moram, da se kmečki otroci, kadar imajo opraviti s šolo, čutijo nekoliko brzdane in da se nehote ravnaajo po učiteljevih naukih. Ko pa zapuste šolo in prekoračijo dobo šolske obveznosti, pa nekateri menda nalašč pozabijo na vse šolske nauke, in zdi se jim zelo, zelo imenitno, ker se morejo nekaznovano vesti nespodobno in sirovo. Seveda mora vsak razsoden človek tako obnašanje obžalovati in grajati.

V onem živahnem in dostojnem pogovoru smo jo še četrte ure pred osmo uro primahal pred šolsko poslopje, kjer je že kar mrgolelo otročadi kakor mravelj na mravljišču in je čebljalo kakor čebele v panju.

Nekaj minut pred osmo uro so se odprla vrata, in mi smo se kar sipali v ta veliki panj.

Vsi, prav vsi smo šli v eno sobo, da smo jo prav nabito napolnili.

Gospod nadučitelj je nam ukazal, naj odložimo po klopeh svoje torbice, ker se mora pričeti šolsko leto s sveto mašo.

In storili smo po njegovem ukazu. Jeli smo se par za parom vrstiti v dolgo, za naše oči nepregledno vrsto, ki se je vila iz sobe v prvem nadstropju po stopnicah v pritličje in od tam na cesto.

Nas malčke in palčke je uvrščala gospodična učiteljica. Meni je določila neznanega in nekoliko manjšega junaka za par.

Spogledala sva se začudeno. Prijateljstva nisva sklenila ob tisti priliki. Spustila sva roko iz roke ter šla vsaksebi, iskaje si primernejšega tovariša.

Ker mi je bilo vseeno, ali je ta tovariš deček ali deklica, so moje oči najprej iskale mojo sestrico Slavko. Pa sem zazrl tam med deklkami Adamčevo Micko. Brž sem hitel k njej ter jo prijel za roko, ki je bila še prosta.

Moji sovrstniki po letih in učenosti niso imeli nič proti temu. Toda starejši učenci in učenke so se poredno smejali.

Kakor se mi zdi, je moja nerodnost spravila tudi gospodično učiteljico v smeh. S tem se mi je že kar tedaj zamerila. Ko sem pa videl, da je vendar le bolj moško, če sem med dečki, sem ji med mašo že odpustil.

Lepo smo se razvrstili v cerkvi: ob stolah na moški strani smo stali dečki v dolgi vrsti, ki je segala od velikega oltarja pa skoraj dol do glavnih vrat. Deklice pa na ženski strani v ravno tako dolgi, če ne še daljši kiti.

Na čelu naše vrste je vihrala šolska zastava.

In zabučale so orglje na koru, in zadoneli so sveži glasovi nežne mladine v srebrnočistih akordih po velikem prostoru naše cerkve . . .

Pred velikim oltarjem je ravnokar pričel gospod župnik s svetim opravilom.

In zdel se mi je slovesen ta trenotek! Oči so obtičale na zastavi, pod katero so me uvrstili danes, da ji delam čast s pridnim učenjem.

Kakšne misli vse so mi tedaj napolnjevale srce in dušo, se ne vem več spominjati!

Da se je pa vzbudil tedaj tudi ponos v moji duši, in da sem začutil ljubezen in spoštovanje do te stare šolske zastave, tega se še prav dobro zavedam.

Orglje so bučale dalje, in zvonki otroški glasovi so blažili bučeče akorde umetnih glasil.

Gospod župnik je mirno in zbrano bral sveto mašo. Minil je evangelij, prišlo je darovanje in drobni zvonček je naznanil mladim vernikom predglasje. Obe vrsti sta pokleknili.

Utihnile so orglje, in zatonili so mladinski glasovi tam nekje za velikim oltarjem . . .

Zvonec se je oglasil.

Sveta in svečana tišina se je razlila po celi cerkveni praznoti!

Zazvonil je zvonec, in mašnik je upognil svoja kolena pred živim Bogom!

Povzdigovanje se je pričelo.

Naše mlade duše sicer še niso pojmovalе veličastnosti tega trenutka, toda angelskočiste so se kar same pridružile velikemu zboru nebeških krilatcev, ki so v neskončni pobožnosti molili obkrožaje celo ozračje živega Boga na oltarju . . .

Po končani službi božji smo se vrnili v veliki panj, v šolsko poslopje. Učiteljica nas je peljala v prvo nadstropje v ono sobo, kjer smo se bili zbrali pred mašo.

Starejši učenci in učenke so vzeli svoje torbice, potem pa odšli vsak v svoj razred.

Nas je pa še toliko ostalo v sobi, da je zmanjkalo klopi. Za ta dan so morali nekateri biti še brez sedežev. Jaz sem si ga bil pa priboril, dasi sem se moral prepirati zanj. Moj tovariš, s katerim sem cokljaj v cerkev, ga je hotel imeti. Moja moč in pa velikost sta ga pa premagali. In tako sem zasedel jaz še prazen prostor prav v zadnji klopi.

Gospodična učiteljica nas je najprvo klicala po krstnem imenu in po priimku, kar se nam je zdelo tako čudno, da smo jo imeli takoj za nekaj višjega od navadnih deklet.

Tudi njen nenavadno mehke glas je bil meni zelo povšeči. »Adamčeva Micka ima trjega in bolj kričavega,« sem si mislil, ko nam je gospodična pravila, kako se moramo vesti v šoli in zunaj nje.

»Oči ima skoraj tako lepe, kakor mamica,« sem spet nadaljeval svoje misli. »Ali tako ljubeznive in srčkane pa vendar niso.«

Kakor je bilo videti, si je že takoj prvi dan osvojila tako moje, kakor tudi srca vseh drugih malčkov in palčkov.

Sicer je nismo še popolnoma razumeli, kaj nam je hotela povedati, ker smo bili vse bolj zaverovani v njeno zunanost, kakor da bi bili poslušali njene besede. Toda vedeli smo in sodili, da nam pripoveduje mnogo koristnega in lepega.

Zato pa so jo zaljubile naše mlade dušice takoj prvi dan. In sklenili smo vsi tako ravnati, kakor nam je naročala dobra in blaga gospodična učiteljica.

Ko je nam povedala, da imamo jutri ob dveh popoldne šolski pouk v ravno tej sobi, smo molili očenaš in češčenamarijo — seveda vsak po svoje.

In rečem vam, da bi molitve gotovo ne bili skončali, če bi nam ne bila gospodična ukazala, naj nehamo.

Zase vem, da sem trikrat začel z očenašem, a ga nobenkrat nisem končal.

In tako se je godilo najbrže vsakemu tisti prvi šolski dan!

Deklamovanke.

3. Mrtvo dete.

Jokala mati je bridkó,
ko je otrok umrl,
otrok, nedolžen, lep tako
kot angela bi zrl.

Ko grob ga kril je že hladan,
miru ni našla več;
prejokala je noč in dan,
po sinu koprneč.

A dokler mati se solzi,
svoj grob zapušča sin;
prikaže se, ko polnoči
oznani zvon iz lin.

Poseča kraje, kjer živeč
igral se je nekda j,
in vrača se, kot grob molčeč,
spet k cerkvi v mirni kraj.

A mati joka dan in noč,
po sinu koprni.
Miru ni sinku najti moč,
ker mati se solzi.

A slednjič stopi sin pred njo,
v mrtvaški plašč odet:
„O mati, ne žaluj tako,
moj dom zdaj drug je svet!

O ljuba mati, nehaj že
jokati noč in dan;
tja v grob mi kapljajo solze,
od njih je plašč rosán!

In mati dé: „Da bila bi
pri tebi vedno vsaj!“
Ko reče to, sladko zaspi,
zaspi — na vekomaj.

Pokoj je dete našlo zdaj
in grob je bil zelen;
nanj trosi cvetje zlati maj,
da ves je okrašen.

Hoffmann von Fallersleben. — Fr. Ločniškar.

